

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate sprejema upravnništvo v Katol. Tiskarni, Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-niških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenemšidelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 26 K — h
pol leta : 13 —
četrt : 6, 50
mesec : 2, 20

V upravnštvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta : 10 —
četrt : 5 —
mesec : 1, 70

Za pošiljanje na dom
20 h na mesec.

Štev. 286.

V Ljubljani, v četrtek 12. decembra 1901.

Letnik XXIX.

Spomenica slovenskega dijaštva graškega

na vlado glede pripravljalnih korakov za slovensko univerzo v Ljubljani.

Slovenci so edini narod Avstrije, čegar akademična mladež se mora izključno v tujem, nemškem jeziku za časa akademiških studij izobraževati, potem pa po končanih študijah v svojem poklicu uradovati v slovenskem jeziku. Vsakemu mislečemu človeku bi se zdelo napačno, ako bi moral n. pr. Nemec pravniške študije dovršiti v francoskem jeziku, da se na tak način usposobi za nemško uradovanje in za spretno in pravilno rabo nemških tehniških izrazov.

Dočim ima vsak mlad uradnik pri nastopu službe itak že več ko dovolj opravka, da se vživi v svoj novi poklic, mora se Slovenec pri sicer enakih razmerah razun tega še le začeti učiti slovenske terminologije, ker med študijami ni imel prilike v isti se izpopolnjevati.

Ko je torej slov. dijaštvo iz odgovora na interpelacijo poslanca Malfattija izprevidelo, da ima najvišji predstojnik avstrijske naučne uprave resno voljo vsakemu avstrijskemu narodu omogočiti akademični študij v materinem jeziku in da se ista ne bode obotavljala, ako treba v tem oziru stopiti pred zbornico s tozadevnim zakonskim načrtom, oglasilo se je zopet polno upov energično za ustanovitev že pol stoletja zahtevane univerze. Vlada pa, ki je že imela priliko izraziti svoje mnenje o ustanovitvi jugoslovanske univerze v Ljubljani, izjavlja, da treba v ta namen pred vsem dobro premišljenih pripravljalnih korakov, nikakor pa ni povedala, kakšen naj bode ta prehod k ustanovitvi popolne univerze, in se tudi ni izrazila s pričakovano jasnostjo o vprašanju, na kak način namerava, dokler ne ustanovi popolne slovenske univerze, slovenskemu dijaštvu v smislu javno priznanega svojega principa omogočiti študij v materinem jeziku.

Ker je vlada izrecno izjavila, da bode kaj dosegljivega vedno rada izvršila, zato slovensko dijaštvo apeluje na čisto povdarjano pravičnost vlade nasproti vsem ter se s predloženo spomenico na njo obrača s prošnjo, naj nemudoma vse potrebno ukrene, da se uvedejo na univerzah, na katerih dozda slovensko dijaštvo mora študirati, na graški in dunajski, začasno, dokler se

Slovincem ne ustanovi lastna univerza na domačih tleh, slovenska predavanja.

S tem izpolni vlada ne le svojo dozda zanemarjano dolžnost, da skrbi za potrebno jezikovno izobrazbo slovenskega dijaštva za njega bodoči poklic, ampak pripravlja tudi na najprimernejši način tla za bodočo jugoslovansko univerzo v Ljubljani, kajti vse te učne sile se lahko iz Gradca in z Dunaja naravnost prestavijo na ljubljansko univerzo. Da vlada še bolj izprevidi utemeljenost te naše prošnje, hočemo ji v sledečem na podlagi zgodovinskih dejstev dokazati, da sta gori imenovani univerzi kakor nalašč ustvarjeni, da sprejmeta začasno slovenske stolice.

Kakor se je že čisto in zlasti v proračunski debati dne 13. junija 1871 odločno povdarjale v poslanski zbornici, ustanovljena je graška univerza glasom ustanovne listine ne le za Nemce, ampak za oba naroda notranje Avstrije, torej tudi za Slovence, ki imajo potemtakem popolno pravico na isti zahtevati uvedbo slovenskih predavanj, zlasti če jih zahtevajo samo začasno. Saj se je pa že tudi res na graški univerzi predavalo v slovenskem jeziku na vseh štirih fakultetah.

Z min. odl. z dne 10. dec. 1849 je bil na graški univerzi nastavljen za avstrijsko državljansko pravo v slov. jeziku slavnoznani pisatelj in učenjak profesor Krajnc, ravno tako prof. cerkvenega prava dr. Jože Kopač z min. odl. z dne 13. marca 1850 za kazenski pravni red v slov. jeziku in z min. odl. z dne 25. sept. 1850 profesor finančne vede dr. Jože Skedl z obvezo predavati kazensko pravo v slov. jeziku, dočim sta profesorja dr. Robič in dr. Tosi slovenski predavala na teološki fakulteti, katera predavanja so v slov. jeziku navedena v leksijskem katalogu graške univerze. Ako so se ta predavanja morala začasno ustaviti, zakrivila je to, kakor je povdarjal v državnem zboru 1871 poslanec Kosta, edino le vlada, ki slovenskim predavanjem ni posvečevala tiste nežne pozornosti in skrbi, katere treba vsaki novi napravi, in zlasti zato, ker se slovenskim dijakom ni dovolilo delati tudi izpite v slov. jeziku. Ker so slovenski poslanci na burno izraženo željo vsega slov. naroda leta 1870 iznova zahtevali ustanovitev slovenske univerze, sklenila je vlada zopet aktivirati slov. predavanja na graški univerzi, zlasti glede judicijalnih predmetov, ter je postavila v proračun v ta na-

men 3600 gld. Iz vsega tega jasno sledi, da vlada ne stori prav nič novega, ako sedaj zopet uvede začasno slov. predavanje na graški univerzi, dokler ni ustanovila popolne slovenske univerze. To bi bilo tem bolj naravno in opravičeno, ker dandanes na graški univerzi delajo lahko celo Italijani izpite v svojem materinem jeziku, ki imajo pač nanje manj narokov nego v isti deželi rojeni Slovenci na slovenska predavanja.

Nič manj tehtni vzroki govorijo za začasno uvedbo slov. predavanj na dunajski univerzi, ker se je tudi glede iste vlada že leta 1871 pogajala z doktorjem Ferd. Poglačnikom o uvedbi slov. predavanj, in ker mora iz gmotnih vzrokov dandanes na dunajski univerzi študirati še več slov. dijakov nego v Gradcu.

Seveda smatramo za neizogibno pogoj dobrega uspeha takih predavanj, da smejo slov. dijaki iz dotičnih predmetov delati vse, kako tudi izpite v slovenskem jeziku, ker bi bilo krivično siliti slov. dijaštvo k dvakratnemu študiju istega predmeta.

Ker slov. dijaštvo meni, da se vlada res hoče poprijeti nemudoma vseh potrebnih priprav za ustanovitev slovenske univerze, obrača se torej na njo s prošnjo, naj v smislu svojih javno izraženih principov na navedeni način slov. dijaštvu nemudoma omogoči študij v njih materinem jeziku ter z vzgojitvijo učnih sil uspešno pripravlja tla za brzo ustanovitev slov. univerze. Slov. dijaštvo upa vse to tem bolj, ker vlada pri drugih narodih, ki dozda še nimajo samostojnih univerz, pri Italijanih in Malorusih na isti način pripravlja ustanovitev samostojnih univerz, ker omogočuje Italijanom na inomoški in graški, Malorusom pa na lvovski univerzi akademični študij in polaganje izpitov v materinem jeziku.

V Gradcu, dne 10. grudnia 1901.

Državni zbor.

Dunaj, 11. dec. 1901.

Predzadnji govor minist. predsednika je še vedno predmet razpravam in kritikam raznih strank in njihovih glasil. Istina je, da je govor iznenadil in preplašil nemško levico. Nemška gospoda sedaj dobro ve, da se dr. pl. Körber ne šali, marveč ima v žepu pooblastilo za radikalno zdravlilo. In to bi moglo biti, da vlada razpusti drž. zbor. Ko

bi se vsled tega javno mnenje poglobilo in pomirilo, vršile bi se nove volitve, a skoraj gotovo ne po sedanjem krivičnem volivnem redu. Vlada ima baje že izdelan nov volivni red, ki bi precej pristrigel privilegije nemških ustavovercev. Da, g. min. predsednik je dal celó razumeti, da bi se njegov naslednik tudi ne ustavil pred trdnjavo ustave, ki brani in varuje nemške privilegije. A to je ravno, česar se bojé. Za svoje privilegije raje razbijejo parlament na škodo državi, nego bi odjenjali opravičenim zahtevam nemških narodov. Tudi absolutizma bi se ne strašili, dobro vedo, da imajo v avstrijskem birokratizmu zanesljivo zaslombo. Ustava je njih idol, privilegiji so jim zlato runo, katero stražijo noč in dan.

In vendar mora vsakdo uvideti, da je sedanji parlament mrtev, da ga ne predramijo iz letargije streli iz topov. Nemška obstrukcija je parlamentu v blaznosti izpihala moč življenja, da ga ne gane in oživi k novemu, zdravemu delovanju nobena lepa in resna beseda. Na goli skali ne pleje zlata pšenica, na trohnelem deblu ne zoré medeni sadovi.

Obstrukcija je vcepila parlamentu kal smrtne bolezni, ki mu je izpila mozeg in kri. Ako se sedaj nemška levica opravičuje, velja o njej: «Qui s'excuse, s'accuse». Sama se obsoja, ko se opravičuje. Avstrija ni edino zaradi Nemcev v koncertu evropskih držav a tudi ne samo radi parlamenta, v katerem hočejo Nemci ukazovati. Parlament je zaradi države, ki pa obsega razne po božjem in drž. pravo ravnopravne narode. Ako pa parlament v svoji sedanji sestavi ne služi državi, temveč zanikuje ravnopravnost in pravičnost, ter s tem ruši temelje državi, potem nima pravice do obstanka.

Zato sodimo, da utegne smrtni boj parlamentarnega bolnika vsled umetnih zdravil trajati še nekaj mesecev, dokler se ne zgrudi popolnoma pod težo vprašanj, ki ga čakajo v novem letu. Sicer je Avstrija dežela neverojnostij. In neverojetno bi se zgodilo, ko bi se nemški narod, oziroma njega zastopniki sprijaznili z dejstvom, da je bilo l. 1866 in da Avstrija ni in ne bode nemška država. Računajoč s tem dejstvom bi se morali Nemci omejiti na svojo naravno posest in odpovedati se hegemoniji. Ako tega ne storé prostovoljno, izvršilo se bode samo ob sebi, česar se bojé. Čim preje, tem bolje za državo. Osobito nam Slovincem bodočnost v svojem naročju ne more kriti slabših dnij,

LISTEK.

Sestra.

Maloruski spisal M. E. Markovič, preložil J. I.

(Konec.)

10.

Ko sta me tako dražili in mirili, se ustavi nekdo z vozom pred hišo. Pogledam in ne morem verjeti svojim lastnim očem. Bil je moj brat.

Stečem k njemu.

»Brat moj, sokol! In meni so rekli, da si se jako razsrdil na me.«

»Ne, moja rodna sestra!« mi reče.

»Sem že postal tak, da se ne morem nad kom srditi ali koga žaliti. Potreba me je postarala in uničila.«

Na prvi pogled vidim, kako sta mu upali lici, kako je postal bled. In kakšen je bil kot mladenič! Vesel in ponosen kakor mesec. In oblijejo me solze.

»A s čim te je udaril Gospod, moj brat?«

»Že davno me je zadela velika reva.«

Sedeva pred vrata ter se razgovarjava in žalostiva, in čas nama hitro poteka. On mi pripoveduje, kako je pri njem nastalo siromaštvo, kako ga žena še vedno ljubi ali da je vedno nepokojna in kako deca raste in se mene spominja. Čuli so od ljudi, kje sem in kaj sem in kako živim, in so se silno veselili.

In jaz mu pravim:

»Brat moj mili! Ti si mi edini na svetu: ti si mi oče in dete in cel rod. Dokler bodem mogla delati, bodem delala za tebe. Sedaj nimam ničesar, le kar imam pri svoji gospodi zasluženega: dva karbovanca. Ali ne vem, če mi jih bodo dali. Nagovarjajo me, naj ostanem, a naprej naj mi dajo novce. Ti jih bodeš vzel in sebi nakupil, česar ti je najbolj treba.«

»Hvala ti, sestra!« In samo roki sklene.

Hočem iti k svoji gospodi. V tistem hipu se prikaže na pragu gospa in me vpraša:

»Hočeš li ostati? Moja hči te ne bode nikdar več žalila; to je storila, ker je bila nekoliko bolna.«

»Ako te vsaka reč razžali«, izpregovori hči, »se te ne bom nikdar več dotaknila.«

»Kako, gospica, naj me ne žali? Mar ste mi bili kedaj dobri ka-li, da naj vam bodem hvaležna?«

»Saj je že dosti!« prekine stara. »Pogodi se na leto! Koliko hočeš?«

»Hočem dvajset rubljev«, pravim. »Ako mi jih daste, bodem ostala, ako ne, grem drugam služiti. In denar zahtevam naprej.«

Oni dve se začneta pogajati: preveč se jima zdi, vse novce naenkrat dati: Ali jaz, kakor sem rekla, in ne odstopim od svoje zahteve.

»No«, rečeta, »s teboj ne moreva ničesar začeti. Dali ti bova dvajset rubljev ali ne vseh naenkrat. Daj svojo knjižico, a midve tebi petnajst rubljev.«

Vzeti hočem, pomislim, četudi samo petnajst rubljev; sedaj sta me jako potrebni. Dam knjižico, katero mi je dal gospod oče, vzamem novce, se zahvalim, pa k bratu.

»Na«, pravim, »brat moj, da bodeš ložje izhajal.«

Bila sva skupaj dva dneva. Veselo sem vstajala, da bi ga videla in se z njim pogovarjala.

Služim še vedno pri tisti gospodi. Še dva meseca, pa bode konec leta. Težko je, Bože, težko, zlim ljudem ugajati. Ali kaj hočem: Ko sem se vdinjala, je, kakor bi se prodala, in treba je služiti. In ko preteče leto, mi bode morda Gospod dal dobro službo. Ako hočeš, lahko najdeš trpljenje za svoje roke!

ako se zgodovini sami ne vržemo pod železna kolesa.

Kmetijske zadruge.

Kakor sem že sporočil, se je včeraj pričela razprava o stanovskih kmetijskih zadrukah. Že kmalu v poslanski zbornici ni bilo toliko splošnega zanimanja za kako vprašanje, kakor sedaj za to. Sicer ima načrt zakona mnogo hib in nedostatkov, toda nastal je le vsled kompromisa raznih nasprotnih si teženj in koristij.

Tako se veleposestniki vsaj na tihem protivijo temu načrtu, boječ se morebitnih stroškov. Na drugi strani se centralisti ustavljajo načelu avtonomije, ki jo nekako izraža načrt zakona. Največje ovire pa delajo pomisleki z narodnega stališča. Rusini v Galiciji ter Slovenci v obmejnih pokrajinah, kakor tudi tirolski Italijani zahtevajo razdelitev deželnih združnih zvez po narodnosti. Temu se ustavljajo zopet Poljaki, Čehi in Nemci. Zato se moramo zadovoljiti s tem, kar je sploh sedaj mogoče.

Jutri zbornica nadaljuje glavno razpravo, za katero je bilo že pred tedni oglašanih nad 50 govornikov. Seveda jih pride komaj tretjina na vrsto. Ostali bodo skušali paberkovati v nadrobni razpravi.

Odseki.

Danes so zborovali razni odseki. Proračunski odsek je imel v razpravi tabačno režijo (poročevalec Robič). Obrtni odsek se je bavil zopet s §§ 59. in 60. obrtnega reda. Gospodarski odsek je razpravljaval o državni pogodbi glede uravnave vod ob avstrijsko-pruski meji. Odsek proti živinskim boleznim je imel na rešetu reformo dotičnega zakona. Vojni odsek je danes dovolil vojaške novince za l. 1902. Češki in nemški radikalci s socialistom so se v odseku protivili vladni predlogi. Odgovarjal jim je vitez Gniewosz, češ, da Avstrija ne more biti brez obrambe. Od 37 članov je bilo navzočih le 21, za sklepčnost je potrebnih 19 glasov. Pred glasovanjem so sejo zapustili češki agrarec Zazvorka, socialist Schummeier in vsenemška člana Berger in Malik. Vsled tega odsek ni bil sklepčen. Mejtem sta prišla k seji Wassilko in Lang in odsek je z večino glasov odobril načrt zakona.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. decembra.

Prememba volivnega reda za državni zbor

je neki edini pomoček, s katerim si upa Koerberjeva vlada zboljšati avstrijske parlamentarne razmere. Češkim listom poročajo z Dunaja, da se v dobro poučenih krogih za trdno pričakuje, da v slučaju razpusta sedanje poslanske zbornice vlada več ne skliče novega parlamenta na podlagi sedanjega volivnega reda, marveč hoče oktroirati nov volivni red na podlagi splošne in enake volivne pravice. Nezadovoljne elemente v veleposestvu in drugod bi vlada odškodovala na ta način, da reformira gosposko zbornico in jim tu poskrbi za boljše zastopstvo in večji vpliv. Na ta način bi pa prišli zopet z dežja pod kap, ker bi se v gosposki zbornici zavrglo vse, kar bi ne ugajalo gotovim krogom.

Odstop poljedelskega ministra.

V dunajskih listih se je včeraj raznesla vest, da v kratkem odstopi sedanji poljedelski minister baron Giovannelli in postane senatski predsednik pri upravnem sodišču, ker bo dosedanji senatski predsednik grof Bylandt Rheidt šel za namest. v Linec. Ta prememba se zdi gotovim krogom že tako gotova, da že imenujejo naslednika, in sicer bivšega poljedelskega ministra grofa Ledeburja, ki velja v mnogih parlamentarnih krogih za spretnega strokovnjaka in je bilo svojedobno večinoma vse z njim zadovoljno. Kajpada se s to premembo ne premeni nič kaj Koerberjevega kabineta, ki bi kot uradniški še nadalje vztrajal »nad strankami«, ker grof Ledebur ni politik, marveč le strokovnjak in zastopnik agrarnih interesov.

Deželni zbori

se snidejo z malo izjemami vsi takoj po Božiču h kratkemu zasedanju, da dovolijo začasni dež. proračun in uredijo najnujnejše deželne zadeve. V minuli dobi na novoizvoljeni

dež. zbori se bodo konstituirali takoj v prvi seji, ki se vrši dne 28. dec. Nižjeavstrijski dež. zbor bo zboroval od 28. do 30. dec., ista doba bo odmerjena tudi ostalim dež. zborom; izjemo bo delal brčkone galški dež. zbor, ki bo zboroval teden dni.

Vrešenska afeta v nemškem državnem zboru.

Znana Vrešenska afeta je prišla te dni potom interpelacije v nemški drž. zbor. Zastopnik vlade je odgovoril na interpelacijo kajpada v tem smislu, kakor so pisali uradni časopisi. O odgovoru vlade in o interpelaciji sploh se je potem vnela razprava, mej katero pa ni bilo navzočih zastopnikov vlade, kajti drž. kanceler, vsi drž. tajniki in komisarji so ostavili zbornico. Imeli so kajpada slabo vest. Prvi se je v debati oglašil zastopnik katol. centra posl. Roeren. Ta govornik je naglašal, da je nujno potrebno, da v tej zadevi izpregovori svojo besedo tudi drž. zbor. Tu se ne gre samo za eno samo brutalnost, marveč za sistematiško mučenje in germaniziranje nedolžnih poljskih otrok. Zakaj se ne dovoli poljskim otrokom raba materinega jezika? Germaniziranje pomeni gonjo za protestantstvo. Katoliški centrum bo vedno branil vladu pri zatiranju veleizdajskih poskusov; takih pa niso mogli dokazati ne v Thornu in ne v Vrešnu. — Zastopnik konservativcev Limburg-Stirum izjavlja, da se Poljakom mora pustiti njih vera in njih cerkvi avtoriteta. V jezikovnem oziru se pa ta govornik strinja z vladu, čeravno ne odobruje povsem njenega nasilnega postopanja. — Za njim se je oglašil poljski poslanec Dombrowski-Pomian. Izjavil je, da duhovščina nikakor ne more dopustiti, da bi se poučeval verouk v kakem drugem nego v maternem jeziku. Pasivni odpor učencev je torej popolno utemeljen. Šole niso več kulturni zavodi, marveč kaznilnice; s svojo politiko hoče ustvariti poljsko Irsko. — Skoro v istem smislu je potem govoril soc.-dem. Ledebur, ki je izjavil, da tako postopanje napram Poljakom eramoti Nemčijo pred celim svetom, kakor Anglijo sedanja vojska v Južni Afriki. Končno izjavi govornik, da temelji bodočnost poljskega naroda edino le v proletarijatu. — Debata je bila potem zaključena in zadeva odložena za poznejši čas. Vsekako jih je pa vlada že sedaj dovolj morala pogoltniti, le žal, da Poljakom s tem ne bo pomagano.

Strah pred Angleži

je dokazala belgijska vlada povodom razprave o interpelaciji v zadevi burskih trpinov v angleških taboriščih. V svoji interpelaciji so namreč poslanci vprašali vladu, kako stališče bi zavzela, če bi se uprizorila skupna akcija proti Angliji, ki nečloveški postopa z burskimi ženami in otroci v koncentracijskih taborih. Zunanji minister je odgovoril, da Belgija ne more posredovati in tudi ne pričeti inicijative, tudi bi se ne mogla udeležiti skupne akcije, ako bi se sploh pričela. Vojske so sploh obžalovanja vredne in njih posledice grozne, toda Belgija ne sme pozabiti simpatij, ki jih ji izkazuje zvesti angleški zaveznik. — Razpravi ste na galeiji prisostvovali Steinova in Bothova so-proga.

Na južno-afriškem bojišču

se v zadnjem času niso pojavili važnejši dogodki; vsaj angleški »resnicoljubni« poročevalci ne vedo ničesar povedati. Če pa pomislimo, da so ti samo tedaj gostobesedni, ko morejo sporočiti o kakem angleškem vspehu, ne smemo trditi, da se na južno-afriškem bojišču sploh ničesar ne zgodi. Nasprotno, Buri razvijajo v zadnjih dneh zopet veliko svojo delavnost. Ravno te dni so burski vojaki pod de Cockovim poveljstvom mej Lambertsbergom in Clamvillianom uropali Angležem 30 vozov z živili in vojnimi potrebščinami. Angleško spremstvo se je moralo udati, padlo je nekaj mož. — Še hujši udarec je pa zadel Angležem burski general Dewet, ki je glasom poročil londonskih listov s svojimi 2000 možmi blizu Heilbrona zajel lepo število angleških vojakov, ki jih je mogel rešiti še le Rimington z večjo armado. Da angleške izgube v tem boju niso bile ravno najmanjše, je umevno.

Dopisi.

„Rod stari, gine,
Bodočnost je mladine“.
Stritar.

Iz Slovenskih goric, 7. dec. (Mladeniška slavnost.) Prav veselo narodno gibanje se je pričelo letos med našo mladino na Sp. Stajerskem, posebej še po Slov. goricah. Naši mladeniči se vzbujajo, začnajo zavedati svoje narodnosti. Pretekla nedelja je glasno pričala o narodnem napredku naših mladeničev. Pri Sv. Benediktu, ki je v sredini Slov. goric, je priredilo bralno društvo občni zbor ter zajedno mladeniško slavnost. Povabilo je zlasti mladeniče in prišlo jih je impozantno število od sosednih, pa tudi daljnih župnij, kakor od sv. Jurija ob Ščavnici, sv. Ruperta, sv. Ane, Trojice, Negove in celo od Št. Ilja je prišel vrli mladenič Žebet.

Nekako pisano se gledajo navadno mladeniči sosednih župnij, a tokrat smo radostno opazili, kako so si prijateljski stiskali roke, kakor stari znanci. Slavnost se je obnesla presijajno ter trajala celih 5 ur.

Na sporedu so bile točke: Pesmi, slavnostni govor, občni zbor in tri gledališke igre. Deset pesmi so prav dobro zapeli domači mladeniči, dasi so nekatere pesmi bile prav težke. Prva igra »Ne vdajmo se«, je dobro znana iz letošnjih »Večernic«. Spretno in srečno so jo vpriporili naši fantje, zlasti oče Črnič in dr. Zavijač. Druga igra »Sanje« je vzeta iz III. zv. »Zbirke ljudskih iger«. Nastopa 12 mladeničev. Nismo se mogli dovolj načuditi našim mladeničem, kako dobro je vsak pogodil svojo ulogo. Drug drugega je hotel prekositi. Veselje in navdušenje je že vladalo med občinstvom, a ko začne govoriti slavnostni govornik, kapelan Gomilšek, je to navdušenje vidno raslo. S svojim gromovitim glasom je takorekoč elektriziral poslušalce. Govoril je močjem, ženam, zlasti pa mladeničem in dekletom o narodnem delu. Ljudstvo si je dalo duška z glasnimi »živio klic«.

Po občnem zboru so se začeli oglašati razni mladeniči. Prvi govori jako navdušeno domači fant Roškar, pozdravlja svoje tovarišče ter jih navdušuje za krepko narodno delo. Za njim se oglašajo k besedi mladenič Vuk od sv. Jurija ob Ščavnici. V lepi slovenščini govori o krščanskih časnikih. Nagovarja mladino, naj začnejo z vso vneto razširjati »Naš Dom« in »Slov. Gospodarja«, ogibati pa se znanega krivega preroka, ptujskega »Štajerca«. Tretji mladenič Žebot od Št. Ilja navdušuje svoje tovarise, naj bodo verni in narodni. Mladenič Krampergar od sv. Roperta govori o narodnem gospodarstvu, naj bi se kot bodoči gospodarji družili v močne zadruge, zveze; naj bi veliko prebirali gospodarske liste; le če bomo enkrat trdni, dobri gospodarji, moremo upati boljše bodočnosti.

Kaj takega naše ljudstvo doslej še ni bilo vajeno slišati iz ust mladeničev. Da bi mladeniči nastopali na odru kot govorniki, to jim je bilo nekaj novega, pa tudi nam Vsakteri mladi govornik je naglašal naše staro geslo: »Vse za vero, dom, cesarja!« Sleherni je svoje tovarise vnel za močno mladeniško »Zvezo«, katere glasilo naj bi bil »Naš Dom«.

Toda vsopred še ni bil s tem dovršen. Tudi naša dekleta so hotela ta večer pokazati, da so delavne Slovenke. Vpriporile so prelepo igro »Sv. Neža« iz III. zvezka »Zbirke ljudskih iger«. In igrale so tako gladko in srčno, da smo jih močno občudovali. Po igri pa so še zapele, ker so tudi izvrstne pevke, nekaj jako lepih pesmi iz »Slovenske pesmarice«. Končno pridejo na oder vse igralko in igralci, vseh skupaj okoli 30, ter zapojejo enoglasno »Velegrajsko himno«, katero je prinesel slavnostni govornik letos iz Velehrada, in katero je iz češčine sam preložil v vezani besedi. To pesem so samo še jareninski mladeniči peli o priliki mladeniške slavnosti. Mi smo jo takrat slišali ter nam je močno ugajala. Naučili so se je tudi naši fantje in dekleta. In ta himna je napravila mogočni vtisek na občinstvo. Polni srčnega veselja in navdušenja smo se težko ločili v pozni uri. Kaj takega pri sv. Benediktu še nismo doživeli. (Kakor poizvemo iz gotovega vira je vso slavnost omogočil duhovnik. Dr. Tavčar! Tako delajo duhovniki slovenski za posurovljenje ljudstva! Op. uredništva.)

Dolenjska pisma.

III.

Mudilo se mi je na razstavo! Poslovim se torej od gosp. dež. poslanca in hitim v Mesto. Gospod urednik! Če bi Vi vedeli, v kako grdem vremenu sem potoval, gotovo bi se Vam smilil. Le toliko Vam omenim, da sem vsak trenutek pričakoval — snega. Ljudstva je bilo mnogo in še vedno so se od vseh strani shajali. V Kandijo jo zavijem v Štemburjevo gostilno. Tam v drugi sobi sta ležala na »gosposki mizi« »Slovenec« in »Narod« drug poleg drugega. V drugih odličnejših gostilnah po Kandiji imajo samo »Narod«, le Čebelarjeva gostilna (lastnik Janez Jakše) pri »starem mestu« dela častno izjemo: ima namreč samo »Slovenca«. Štembur — gotovo ga tudi Vi poznate, saj je znan po celem Kranjski — me je sprejel kot znanca izza prejšnjih let. Takoj sem mu omenil, zakaj sem prišel. Rekel mi je, da bo prešičja razstava radi neugodnega vremena najbrž preložena, da bo danes slab semenj itd. Take navadne reči sva govorila. Ko je tista huda dolenjska sapa nekoliko utihnila, se odpravim na razstavo. Kar mi pride nasproti moj prijatelj gospod M. S., ki sedaj opravlja v Mestu isto službo, katero sem jaz opravljal pred petimi leti. Pove mi, da je prešičja razstava za danes že pri kraju. Trije ali štirje gospodarji so bili razstavili svoje ščetinarje, drugi so se pa ustrašili grdega vremena. Tudi iz Ljubljane došli ravnatelj kmetijske družbe, ki se včasih ponaša s svojim liberalstvom, je nejevoljno gledal, kakor tudi drugi udje presojevalne komisije. Prisodili so premije pripeljanim živalim in urno iskali zavetja pred grdim vremenom. Tako mi je prav na kratko povedal moj prijatelj. »Na«, sem si mislil, »glavna reč, radi katere sem se ustavil v Mestu, se mi je izjalovila«. — Vendar se napotiva s prijateljem po Mestu, katero je nekaka liberalna trdnjava. Pri lanskih državnoborskih volitvah je celo notar Plantan tukaj zmagal. Prerijeja se skozi gnečo na glavnem trgu in zavijava v Ljubljanske ulice. Tu se pa nama razvije ta-le prizor pred očmi. Neka prodajalnica imenovana »pri škofu« ima res škofa z veliko mitro namalanega na vratih in tja notri vse dere. Poleg po stoji druga prodajalnica, ki ima papeževo podobo zunaj in pod podobo napis z velikimi črkami »pri papežu najnižje cene«. A noben se ne zmeni za papeža, vse dere le k škofu.

Kakor mi je prijatelj razložil, je stvar taka-le: Kjer je zdaj prodajalnica »pri škofu«, je imel svojo prodajalnico neki Barborič. Ta je bil eden izmed hudih liberalcev. Navadno je ob sejmih stal pred svojo prodajalnico in vabil mimogredoče kmete, še bolj pa kmetice, v svojo prodajalnico. Notri pa jim je pridno razlagal modrost »Narodovo«. Pred kratkim je Barborič zapustil to hišo, kupil si sosedno ter ondi napravil elegantno prodajalnico, misleč, da na njegovo prejšnje mesto nihče ne pride! Toda glej! Wokač se je tje usedel in vse hodi k njemu ter zapušča liberalca Barboriča. Wokač je krstil svojo prodajalnico »pri škofu«. To vleče, si misli zviti Barborič in obesi pred svojo prodajalnico — papeževo podobo in zapiše: pri papežu najnižje cene. Misli si je: če že škof tako vleče, kaj bo napravil še le papež! Toda mož se je prav močno zmotil. Ljudje puščajo »papeža«, pa hodijo »k škofu«; siti so namreč liberalnih fraz. Videla sva s prijateljem na lastne oči, da je bila »papeževa« prodajalnica skoraj prazna, »pri škofu« pa deset oseb ni moglo dosti urno postreči kupovalcem.

Kakšnega mišljenja je Wokač, tega nisem mogel poizvedeti, a povem Vam, gospod urednik, meni se je zdel jako simpatičen, ko sem ga zagledal. Če se ne motim, prišel je od tam nekje iz Fužin doli pod Žužemberkom. Tako vsaj nama je zatrjeval klobučar Davorin Francič, ki ima tam blizu svojo izborno zalogo klobukov. Gosp. urednik, ali ni to krasen prizor z Lukeževega sejma v Mestu? Iz njega vsaj spoznate, da liberalcem dolenjskega kalibra ne more pomagati niti sam — papež! Da ste mi zdravi!

J. G—ev.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 12. decembra.

Važen shod bode v nedeljo, dne 15. decembra ob 1/10. uri dopoldne za volivce

katol. nar. in kršč. soc. stranke v veliki dvorani tukajšnjega »Katol. Doma«. Dnevni red: Poročilo drž. poslanca dr. Iv. Šusteršiča o političnem položaju in zadnjih političnih dogodkih. Blizajo se nam politične prekucije, zato bo ta shod velike važnosti in pojasnila drž. poslanca velezanimiva. Katol. nar. in kršč.-soc. volivci prihitite prav gotovo na ta shod. Odbor. — Dvorana bo zakurjena.

Slovensko dijaštvo v Gradcu Dne 11. decembra vršil se je zopet shod vsega slovenskega dijaštva v dvorani, ki jo je v ta namen odkazal na vseučilišču rektor. Predsednikom je bil izvoljen jurist Vidovič. Naznani zborovalcem vzrok, zakaj je sklical današnji shod, ter opomni, da resolucije, ki jih danes predlaga permanentni odsek, ne pomenijo korak nazaj, marveč pokazati hočemo, kako si mislimo mi rešitev tega vprašanja ter stavimo konkretne predloge za prehodno dobo do ustanovitve slovenskega vseučilišča v Ljubljani. Na to pozove jurista Kukovca, da on poroča o nasvetovanih resolucijah ter jih utemelji. Govornik omenja pred vsem ministrov odgovor na interpelacijo Malfattija in tovarišev, ter opozarja na nekatera mesta, na katera se moremo s polno pravico ozirati tudi mi, namreč da je voljan poskrbeti vse potrebno, da morejo dijaki vseh narodnostij poslušati predavanja v materinščini, torej so tudi Slovenci popolnoma opravičeni, staviti enake zahteve. Predsednik prečita na to resolucije in spomenico, ki se sprejmejo. V deputacijo, ki naj gre k naučnemu ministru v avdienco, sta bila izvoljena gospoda Vidovič in Kukovec. — Na uvodnem mestu prinašamo »Spomenico« graškega dijaštva, ki zahteva slovenska predavanja na vseučiliščih v Gradcu in na Dunaju. Dijaki so poslali tudi poslanecem te zahteve s pozivom, naj v tem smislu interpelirajo v državnem zboru.

Za slovensko vseučilišče. Društvo slovenskih odvetniških in notarskih uradnikov v Celju je v svoji odborovi seji dne 6. t. m. sklenilo, poslati prošnji visoki zbornici in ministerstvu za uk in bogočastje, da izvoli čim prej storiti potrebne korake za ustanovitev jugoslovanskega vseučilišča v Ljubljani, ter da podeli na vseučilišču v Zagrebu učečim se visokošolcem pravico vstopa v javne službe tudi za tostransko polovico države. — Za vseučilišče v Ljubljani so poslale danes potom mestnega magistrata svoje peticije na ministerstvo sledeče občine: Budanje, Podgorje, Mirnapeč, Temenica, Dobrna, Fram, Malavas pri Ptuj, Sv. Miklavž pri Slov. Gradcu, Samošani, Miren, Nabrežina, Krtina, Mirna, Vrabče, Veržej in krajni šolski svet ter učiteljsko pri Sv. Vidu nad Cirknico.

Javno predavanje. Včeraj zvečer je jako popularno predaval v »Katol. Domu« č. gosp. dr. I. Janežič o razmerju med cerkvijo in državo. Občinstvo je sledilo predavanju z vidnim zanimanjem in z radostjo sprejelo obljubo, da bo g. doktor še predaval. Prihodnjo sredo bode ob 1/8. uri zvečer v veliki dvorani »Katoliškega Doma« predaval č. g. Plečnik.

Osebnosti. Cesar je potrdil izvolitev g. Fr. Poseka načelnikom in g. J. Pučnika njegovim namestnikom v okr. zastopu konjiškem. — G. Viktor Kalister je po večletni odsotnosti vrnil se iz Petrograda v Trst. — V Radgono pride za kaplana č. g. Anton Šalamun. — Primarijem v bolnici v Ptuj je imenovan štajerski dež. odbor dr. Ernesta Treitla.

Osrednja zveza slovenskih časnikarjev. Na tretjem sestanku slovenskih časnikarjev v Dubrovniku se je sklenilo, da se ustanovi stanovska organizacija slovenskih časnikarjev. Izvolil se je odbor treh časnikarjev, ki je pod predsedstvom urednika »Hlasa Naroda« izdelal pravila. Ta zveza bo skrbel, da se stalno prirejajo slovenski časnikarski shodi, da dobe potrebni udje podpore, da se zboljša zakoniti položaj časnikarjev, da se ustanovi slovenska korespondenčna pisarna; v slučaju potrebe bi odbor posloval kot razsodišče v sporih med različnimi časniki. Želeli je pač, da se ta misel izvede v skupno korist vsega slovenskega časnikarstva.

Iz Maribora nam pišejo: Dne 8. decembra zvečer je priredilo bralno in pevsko

društvo »Maribor« v »Narodnem domu« Miklavžev večer. Glavarstvo je delalo zopet velike ovire. Zahtevalo je, da smejo k večeru le udje društva in imenoma povabljeni gostje. Imenik vseh navzočih se mora predložiti okrajnemu glavarstvu. To so velike težkoče, a narodna navdušenost jih je siljajno premagala. »Narodni dom« še ni bil tako natlačeno poln, kakor ta večer. Naše slovensko ljudstvo je hotelo z ogromnim obiskom protestirati proti naredbam glavarstva, ki se delajo v Mariboru le slovenskim in katoliškim društvom. Potrepljivo je čakalo pri blagajni ljudstvo, da si blagajniki zapišejo njih imena. Nazadnje je bil vsaki zapisan in vsaki je držal v roki uljudno vabilo odborovo. Delalo se je mnogo dvopov zaradi vabil in povabljenih gostov. — Predstava, petje in nastop Miklavža ter parkeljnov, vse se je izvršilo po vsopredu prav dobro, vsaj kolikor se je dalo videti in slišati. Kajti dvorana je bila natlačena in včasih te je zgrabila zibajoča se množica ter te obrnila popolnoma v krivo stran, kjer ni bilo odra. To se je zgodilo v veliki dvorani mariborskega »Narodnega doma«, ki je ena največjih na Slovenskem! Po kmalu dovršenem programu se je zbralo prosto ljudstvo in njegovi prijatelji v spodnjih prostorih »Narodnega doma«. Tukaj se je še le začela prava ljudska veselica. Ljudstvo je skupno in navdušeno prepevalo nar. pesmi. Govorniki so vstajali ter vneli narodna čuvstva. Gospod dr. Rosina je nazdravil slovenskemu ljudstvu v Mariboru. Kakor led čisto studenčnico, tako še terorizem mariborskih mogotcev zakriva lice našega mesta. Terorizem bo in mora izginiti in pokazalo se bo pravo slovensko lice Maribora. Po njegovem nagovoru je nastala taka navdušenost, kakor je že dolgo nismo videli. Dvorano je preveval hrup in šum, ki se je nazadnje izlil v pesem, od vseh navdušeno zapeto: »Hej Slovani!« Ne vemo, če je glavarstvo doseglo svoj namen, a mariborski Slovenci smo svoj namen dosegli.

Duhovne vaje na Gočah. Duhovne vaje samo za moše in mladeniče pričele se bodo na Gočah pri Vipavi 26. t. m. popoldne ob pol 3 uri. Vodil bo pobožnost č. g. Fr. Kitak. V nedeljo 29. dec. popoldne bo slovesen sklep.

V Škofji Loki se je osnovalo vodovodno društvo, ki ima namen po mestu vodo v tek spraviti. Prav je to, da bi res kaj vode priteklo — a treba se je potruditi, da to društvo ne zvedeni!

Zabavni večer v Škofji Loki priredi v nedeljo dne 15. decembra katoliško društvo rokodelskih pomočnikov in svojih prostorih. Vspored je ta-le: 1. »Naprej za stava slave«. Uglasbil Dav. Jenko. 2. »Mesto in vas«, kuplet. 3. »Mladič«. Za moški zbor sestavi Kamilo Mašek. 4. »Postrešček«, kuplet. 5. »Molitev za slovanski rod«. 6. »Sinovo maščevanje«. Igrokaz v treh dejanjih. — Kuplete proizvajata starosta ljubljanskega rokodelskega društva, Ločanom dobro znani Zavber France. — Vstopnina 40 h; udje plačajo polovico. Sedeži naj se naročajo naprej.

Dva požara. Iz Ihana pri Domžalah se nam piše: V kratkem smo imeli pri nas dva požara. Pred nekaj tedni zgorelo je na Prelogu, vasi blizu Domžal, posestniku Jakobu Konjar (domače pri Štalarju) hiša, hlev, shramba z živinsko krmo. Dve kravi sta se rešili. Za malo svotico 400 glid. zavarovan, potisnjen je po tem ognju v veliko uboštvo. Ljudje, domačini, videč potrebo te družine, pristopili so takoj na pomoč — eni dali so slamo, drugi krmo za živino in živeža za ljudi, zopet drugi so darovali lesa za napravo nove hiše, ki se bo postavila na primernejem kraju tik ceste prihodnjo spomlad. — Drugi ogenj je bil sinoči 10 t. m. v Ihanu. Začelo je goreti na podu Franceta Nakrst (domače Ostrež). Pridnim domačim in prihitelim gasilecem iz sosednega Dola se je zahvaliti, da sta ostala hiša tik gorečega poda in kozole, ki je prav blizu — nepoškodovana. Vse posestvo, zemljišče in hišo, kupil je nedavno nek trgovec iz Ljubljane. Posestnik je bil zavarovan. Provročitelja obema ognjema neznan.

Nabiranje smrekovih storžev po gozdu, s kakeršnim se je pričelo z veliko vnmemo posebno po nekaterih krajih na Dolenjskem, je prepovedano. Kaznovani so se

veda tudi kupci, ako jih zasačijo oblastveni organi.

Ljubljanske novice. Zopet tifus v novi topničarski vojašnici. V novi topničarski vojašnici se je pojavilo zopet nekaj slučajev tifusa. — Dvestoletnico svojega obstanka bode praznovalo meseca maja prihodnjega leta tukajšnje fiharmonično društvo. — Umrli je gospa Ivana Košir-Ničman v 68. letu svoje dobe. — Radi ošpic se je prekinil pouk v 2. dekliskem razredu vadnice na tukajšnjem učiteljsku. — Iz Ljubljane izginil je mladi trgovec J. Benedek na Dolenjski cesti. Pobegnil je baje v Švico.

Kdo bo škof v Trstu? »Edinost« je bila pred par dnevi v položaju, da je mogla sporočiti, da se visoka gospóda na namestništvu v Trstu prizadevlejo v to, da bo biskup Flapp imenovan škofom v Trstu. To vest potrjuje sedaj tudi nemški listi, ki pravijo, da je imenovanje Flappovo gotova stvar. Menda pa še ni to tako gotovo.

Iz Štange se nam piše: Letos v jeseni je v naši cerkvi postavil novo stolpno uro g. Bogdan Oblak, urar na Vrhniki. Ura je povsem lepo izdelana in gre izvrstno in natančno. Ura stane 600 K. Staro uro je vzel v račun. To bo popravil in se bo pri njem dobila. G. Oblak je poštenjak v vsakem oziru. Zato ga toplo priporočam za nove ure za zvonike — kjer jih potrebujejo. Mih. Saje, župnik.

Pobilo je do smrti v Idriji dne 10. dec. 56 let starega Pavla Gruđen, ko je kopal pesek. Plast zemlje, peska in kamenja se je vsula na njega. Bil je takoj mrtev, ker mu je zlomilo tilnik. Oče njegov je tudi umrl nagle smrti. Leta 1846 ga je zadusilo z več tovariši-rudokopi ob požaru v jami.

Zdravje v Ljubljani od 1. do 7. dec. Novorojencev 23, umrlih 18; med njimi za jetiko 2, vnetjem sopilnih organov 2, vsled mrtvouda 2, za različnimi boleznimi 12; med njimi 7 tujcev in iz zavodov 12; za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer: za ošpicami 23, škarlatico 1, vrtico 2.

Umrli je v Mariboru hči odvetnika g. dr. R. Pipuša gđ. Vesna Božena Pipuš.

Radi »Revčka Andrejčka« — obsojeno je bilo pred dvema letoma mariborsko pevsko društvo »Maribor«, ker je predstavljalo to Morretovo igro, ne da bi imelo dovoljenja od njegovih dedičev. Obsojeno je bilo takrat društvo na 50 K. Kasacijski dvor je sedaj razveljavil razsodbo in je določil novo obravnavo pred mariborskim okr. sodiščem.

Nemška cesarica pride meseca januarja prihodnjega leta v Opatijo.

Shod za laško univerzo v Trstu. Veliko agitacijo razvijajo tržaški Lahi za nedeljski shod, katerega prirede v »Politeama« za laško univerzo v Trstu. »Piccolo« piše, da pridejo na shod zastopniki Lahov iz Istre, Furlanije, Trentina in Dalmacije. Morda bode prišlo v Trst tudi kaj Lahov »preko luže«, da bi shod kazal vladi jasnejše »potrebo« laške univerze v Trstu z — avstrijskega stališča.

Pristna vina: Štajerska, hrvaška in istrska po nizki ceni prodaja g. Sterk na Vinici. Glej inserat.

Vzorna dežela za katoliško časopisje je Gorenja Avstrija. Liberalnemu časopisju je ondi katoliško časopisje popolnoma izpodkopal tla. Katol. listi imajo naloga po 4000, 5000, 6000, 25.000 izvodov, en list pa celo 38.000 izvodov. Ob sobotih izide 100.000 izvodov katol. časopisja v Gorenji Avstriji. V enem letu se tiska v Gorenji Avstriji 3.420.000 katol. časopisov.

Mednarodni kongres in svetovna izložba ribarstva bode meseca marca prihodnjega leta v Petrogradu. Poslovni red bode francoski. L. 1903 bode mednarodna izložba ribarstva na Dunaju.

Ženin in vdovec ob enem. Smrt ne pozna nobenih ozrov. Te dni se je pripetilo v Trteru naslednje: V župni cerkvi se je izvršila poroka. Poročeni par prišel je veselo v svoje stanovanje, kjer je bil pripravljen ženitovanjski obed. Komaj se je mlada, novoporočena žena približala bogato obloženi mizi, zgrudila se je mrtva na tla. Zadel jo je kap. Žalost moža, ki je postal ženin in vdovec ob enem, se ne da popisati.

Od roparskega morila — načelnik policije. V državi Minnesota imajo nekega Cole Yonnyerja, ki je pred 20 leti

ropal po dežel in bil ujet. Nedavno je ta ropar prišel iz ječe in župan velikega mesta Minneapolis je bil tako moder, da je temu roparju, ki se je v ječi prav lepo obnašal, ponudil mesto policijskega kapitana. Ropar je bil modrejši nego župan in je ponudbo odklonil.

Najnovejši zrakoplov je iznašel v Parizu major Renard. Ta zrakoplov baje znatno prekaša zrakoplov Santos Dumontov. Tudi ob največjem viharju se da ta zrakoplov voditi, ako je verjeti poročilom francoskih listov. V najkrajšem času se bode major Renard izkazoval na progi 270 kilometrov.

Zlato iz Amerike v Evropo. Na poti iz Amerike v Evropo je brzovozni parnik severonemškega Lloydja »Kaiser Wilhelm der Grosse«, ki ima na krovu za 7.050.000 dolarjev zlata, katerega so poslane različne ameriške firme. To je največja množina zlata, ki ga je kdaj prevažala kaka ladja na svetu. Zlato je zavarovano samo za 5 milijonov dolarjev, to pa zato, ker ne zavaruje za višjo svoto nobena zavarovalnica. Če se torej ladja potopi, bo škoda nad 2 milijona dolarjev. Evropski bankirji so za zlato sedaj v veliki zadregi in ker se jim silno mudi, so prevzeli za tretjino vrednosti odgovornost na se. Omenjeno zlato je poslalo šest novijorskih bank. Vse zlato tehta 180.898.000 gramov. Če bi to zlato nosili možki na hrbtu in bi nesel vsak možki za sto funtov zlata, bi bilo treba 256 mož. Voznina velja 35.000 mark, zavarovanje pa 20.000 mark.

Pokojnina Mac Kinleyeve vdove bode znašala 5000 dolarjev na leto.

Anarhistične igre. Rimska policija je ravno kar zaprla oeko javno strelišče in dala pod ključ lastnike, ki so na zatožbi, da so skrivali anarhiste. V strelišču je bilo več podob, na katere so anarhisti streljali. Tri izmed teh so predstavljale laške državne ministre. Kdor je zadel v središče podobe, je dobil dva kosa čokolade za dobro streljanje. Druge podobe so predstavljale laškega kralja in papeža; kdor je te zadel, je dobil štiri oziroma pet čokolad. Izvedelo se je tudi, da so sem redno zahajali anarhisti, ki so se zabavali s takim streljanjem. Zato so jih menda tudi zaprli. Najbrž bi seveda laška vlada ne bila dala pod ključ anarhistov, če bi ti streljali samo na papeža. Pomenljivo je to, da je papež vreden pet čokolad, kralj pa samo štiri v očeh teh anarhistov.

Ženin na prižnici. V Ameriki si protestantski pastor lahko marsikaj dovoli. Nedavno je nekemu pastorku umrla žena. S prižnice je svojim vernim podal naslednje naznanilo: »Vdovec sem in iščem ženo. Potom časopisov je ne bodem iskal, a s tega kraja vprašujem, ako je v moji cerkveni občini kaka žena, ki bi hotela poslati moja žena. Naj se dotična vzdigne.« Pastor je imel vspeh. Dvignili ste se s sedežev dve ženski in tisto, ki se je prva vzdignila, je pastor vzel za ženo.

Velikanski most. Iz New-Yorka čez vodo v Broklyu gradijo zdaj novi velikanski most. V sredi tega mosta frčijo brzovlaki. Na obeh straneh teh v spodnjem delu vozijo elektriški tramvaji, zgornj teh pešci, biciklisti, jahači in kočije, vse to na pokritem prostoru. Ob strani pa je odkrit prostor, po katerem vozijo razni omnibusi, tovrstna kola in drugi vozovi. Kdo bi mogel preračunati, koliko težave bode na enkrat stalo na tem mostu, koji je tudi po dolgotrajnem eden največjih mostov sveta.

Narodno gospodarstvo. Pašne pravice na planinah verskega zaklada.

V seji poslanske zbornice dne 10. jan. letos interpelirali so poslanci Pogačnik in tovariši poljedelskega ministra radi velikih neprilik, ki se gode prebivalcem vasij Selo in Kupljenik v zadevi pašnih pravic na planinah verskega zaklada. Na to interpelacijo, ki smo jo tedaj objavili tudi v našem listu, je odgovoril poljedelski minister baron Giovanelli še le v seji dne 25. nov., in sicer tako le:

Kot lastniki Kupljenske planine ima 47 prebivalcev vasij Selo in Kupljenik pašno pravico za 120 glav goveje živine v drž. gozdu Illovica, ki obsega skupno okroglo 1168 ha, katerega pa je zasajena sedaj komaj dvajsetina, namreč okroglo 56 ha. Po odbitku tega dela preostaja še za eno glavo poprečno 9 26 ha pašne, kar v navadnih razmerah popolno zadošča. V interpelaciji glede prejšnjih pašnih pravic na tem ozemlju navedeni podatki, glasom katerih bi na eno glavo živine ne odpadel niti en hektar pašne, so torej očitno napačni.

Po dognatih preiskavah pa se je tudi pokazalo, da ne odgovarjajo istini nadaljni podatki v interpelaciji, na pr. da se od strani gozdnih organov pri naznanilih o poškodbah postopa brezobzirno, da imajo opravičenci za 120 glav živine tri pastirje in da je v posamnih, popolno pogozdenih parcelah že 30 let prepovedana paša. Dognati nismo

mogli nobenega slučaja, v katerem bi bilo varstveno osebje prekorajlo svoje pravice ob kaznovanju posamičnih pašnih prestopkov. Vkljub temu se mu je pa najstrožje naročilo, naj se v takih slučajih vede kar moči mirno in zmerno.

Ce živina samo prestopi pogozdeni del, se nikdar ne izvrši ovadba, marveč le tedaj, če se res pase na pogozdenih krajih. Stevilo pastirjev je povsem nezadostno, kajti v tekočem letu za 143 glav živine, mej temi 77 glav mlade, niso imeli treh pastirjev, marveč samo enega in dva otroka od 13 do 15 let (radovedni smo, s katerim letom je po vladnem računu moči postati pastir) tako, da je bilo okrajno glavarstvo prisiljeno, pritiskati na opravičence, da nastavijo zadostno število porabnih pastirjev. Konečno se dalj časa varujeta le dve majhni parceli v izmeri 2-21 ha, ker se je izjalovilo prvo pogozdovanje in sta se morali v letu 1899 v novi pogozditi.

Opravičenci so v letu 1900 za gozdne prestopke plačali skupne odškodnine 51 K 76 v. V letu 1901 so se pa ti prestopki izdatno pomnožili ter je bilo naznanjenih 290 slučajev škode in je ista znašala 337 K 76 v. Ker vodi do pašnikov več potov in se je lahko (?) izogniti pogozdenim krajem, je to izredno pomnožitev gozdnih prestopkov pripisovati če ne hudobnosti, pa vsaj veliki nepaznosti.

Jaz sodim, da se bo z najetjem zadostnega števila sposobnih pastirjev prišlo v okolišnih pogozdenih krajih in bo s tem tudi odstranjen povod za pritožbe opravičencev.

Sicer se pa hočem tudi pobližje pečati z vprašanjem glede eventualnega zakoličenja ali ograjenja pogozdenih parcel, ki so vsled paše v največji nevarnosti.

Kakor se vidi, bo interpelacija vendarle pomagala.

Telefonska in brzejavna poročila.

Trbovlje, 12. dec. Tukajšni občinski odbor je danes sklenil prošnjo za vseučilišče.

Gradeo, 12. decembra. Danes je deputacija slov. visokošolcev rektorju izročila spomenico in včerajšnje sklepe glede utrakovizacije graške univerze. Rektor je sarkastično govoril. Grozil je s posledicami in imenoval zahtevo slov. dijakov — provokacijo. Deputacija je energično protestirala zoper grožnje in trditve, da je tirjate naših pravic provokacija. Dijaštvo je popolnoma složno in čaka posledice brez zadrege.

Dunaj, 12. decembra. Danes sta bila pri cesarju v avdijenci predsednik grof Vetter in grof Sylva-Tarouca. Vršil se je pogovor o parlamentarnem položaju. Cesar je namignil na spremembo ustave.

Dunaj, 12. dec. (C. B.) Po prebranju došlih vlog in odgovoru naučnega ter železniškega ministra na nekatere interpelacije je zbornica nadaljevala razpravo o kmečkih zadrukah.

Dunaj, 12. dec. (C. B.) V svojem odgovoru na interpelacijo posl. Romanca zuka v zadevi zadnjih dogodkov na lvoškem vseučilišču je naglašal naučni minister Hartel, da so akademiška oblastva voljna podpirati težnje dijaštva, v kolikor niso naperjene proti avtoriteti in ugledu. Rusinskemu dijaštvu more le svetovati, naj opusti svoje strastno nastopanje in jame zopet redno obiskovati predavanja na lvoškem vseučilišču. Dobrohotne podpore od strani ministra smejo vedno pričakovati, če bodo hodili zakonito pot.

Dunaj, 12. decembra. Pri razpravi o točki „tobak in sol“ je v budgetnem odseku izjavil fin. minister, da na po-

cenitev jedilne soli iz budgetarnih razlogov ni mogoče misliti, pač pa se vrše pogajanja z Ogersko glede znižanja cene za živinsko sol.

Dunaj, 12. decembra. Razprava o stanovskih kmečkih zadrukah se hitro vrši. Danes je bila končana generalna debata.

Dunaj, 12. dec. Vesti, da grof Wodicki ali Ledebur postane poljedelski minister, se oficijelno dementujejo.

Dunaj, 12. decembra. Na avstro-ogersko častništvo je izdano povelje, ki omejuje dvoboj.

Dunaj, 12. dec. Laški državnozbornski klub je za obsojene v Gneznudaroval 100 K.

Dunaj, 12. dec. Splašila sta se konja, s katerimi sta se peljali nadvojvodinja Blanca in njena sestra. Voz je zadel ob neko drevo. Pasanti so ustavili konja. Nadvojvodinjama se ni pripetilo nič žalega; voz je poškodovan.

Dunaj, 12. dec. Izdajatelj „Deutsche Zeitung“ dr. Wöhner je umrl. Dr. Lueger je vdovi pisal iskreno sožalno pismo.

Lineo, 12. dec. „Linzer Volksbl.“ naznanja, da se bode ustava spremenila na podlagi razširjenja in posplošnenja volivne pravice, ki se bo bolj ozirala na socijalno, nego na narodno stališče. Kompetenca drž. zbora se bode omejila, posebno se bodeta preuredila §§ 11. in 12. s katerima se daje dež. zborom več a pravica. Število mandatov se zmanjša. Izda se provizorični poslovni red.

Trutnov, 12. dec. Za protikandidata Wolfu so nemški liberalci v tukajšnjem volivnem okraju postavili profesorja Adolfa Bachmanna.

Lvov, 12. dec. Za obrambo tukajšnjega nemškega konzulata se v bližini ustanovi policijska ekspozitura.

Rim, 12. decembra. Papeževi najnovejši okrožnici o evharistiji sledi te dni okrožnica, s katero bo sv. oče izkušal izravnati nekatera nasprotja mej kršč.-demokrati.

Berolin, 12. dec. Oficijozni listi javljajo, da je neresnično poročilo „Potsd. Ztg.“ o izjavi nemškega cesarja glede dvoboja.

London, 12. dec. Kralj je določil, da se bode kronanje vršilo 26. junija.

London, 12. decembra. Campell-Bannerman je imel v Dunfenueline govor, v katerem je povdarjal, da si Angleži z vojno v Južni Afriki ne pribore slave, pač pa naj si rajši zagotove časten mir.

London, 12. decembra. Kitchener brzojavlja iz Standertona 10. t. m.: Oddelek pod Hamiltonovim vodstvom je danes v prvi jutranji uri iznenadil oddelek Burov pod poveljstvom Bethelovim pri Prichardfonteinu in ga skoro (!) popolno zajel; 7 Burov je ubitih, 131 ujetih.

Umrli so:

10. decembra. Marija Pleško, kotlarja hči, 2 leti, Tržaška cesta 1, plućnica. — Frančiška Sifrer, služkinja, 20 let, Dunajska cesta 19, jetika. — Jera Germek, sodarja vdova, 55 let, Jenkove ulice št. 6, ostarelost.

V bolnišnici:

9. decembra. Jurij Šmajd, dninar, 48 let, jetika. 10. decembra. Ivan Habič, gostac, 76 let, vulnus sclopetar femoris dextri.

Zitne cene

dné 11. decembra 1901.

(Termin.)

Na dunajski borzi:

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad 1902	K 8-89	do 8-90
Rž za pomlad 1902	7-63	7-64
Koruza za maj-junij 1902	5-83	5-84
Oves za pomlad 1902	7-78	7-79

Na budimpeštanski borzi:

Pšenica za april 1902	K 8-70	do 8-71
Rž za april 1902	7-36	7-37
Oves za april 1902	7-51	7-52
Koruza za maj 1902	5-52	5-53

(Efektiv.)

Dunajski trg.

Pšenica banaska	K 8-50	do 8-20
južne zel.	8-65	9-05
Rž	7-45	7-65
Ječmen	7-20	8-60
ob Tisi	6-75	7-75
Koruza ogerska, stara	5-75	5-85
nova	5-40	5-50
Cinkvant	6-80	7-20
stara	6-30	6-60
Oves srednji	7-85	8-05
Fizol	7-75	10-75

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. srednji tlačni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje larometra v mm.	Temperatura po Celsiusu	Vetrarica	Nebo	Padačina v 24 urah
11. 9. zveč.	728.2	-2.0	brezv.	oblač.	
12. 7. jut.	733.4	-3.8	sl. jzrah.	oblač.	1.9
2. popol.	735.9	-3.4	sl. jvzh.		

Srednja večerajšnja temperatura -0.8, normale: -1.1

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne

vizitnice

po nizki ceni.

Kupujte in zahtevajte

povsod le svinčnike, ki nosijo napis: „Svinčnik družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“. Ti svinčniki so novo blago in zanesljivo dobri, od svetovnoznane avstrijske tržske Hardtmuth-ove, in niso nič dražji od drugih.

Svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda naj se vpeljejo v vse šole, saj dišna družba skrbi največ za narodne šole, in vsak krajcar ji dobro dojde. Z blagim namenom je pa združeno tudi dobro blago.

1018 10-8

Cena 12 tucatov:

št. 100	št. 90	št. 80	št. 70	št. 60
K 1.42	K 2.70	K 4.50	K 5.04	K 6.84

Glavno zalogo ima trgovina

Ivan Bonač-a v Ljubljani.

Katoliška bukvarna

v Ljubljani

priporoča:

Missale Romanum (v obliki male pole) l. 1901, najnovejšimi mašami, in sicer:

1. V črnem usnji z marmor, ali rudečo obrezo K 43-20
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 44-40
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 50-—

Dobiti je ta misal tudi v še finejšem vezanju.

Missale Romanum (v četvorki) l. 1901, z najnovejšimi mašami, in sicer:

1. V črnem usnji z marmor, ali rudečo obrezo K 36-—
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 38-—
3. V rudečem šagrinu z zlato obrezo K 42-—

Dobiti je tudi v še finejši izdaji.

Cene veljajo s proprijem vred za katerokoli škofijo. — V zalogi so misali s proprijem naslednjih škofij: Ljubljanske, goriske, krške, lavantinske, poreško-puljske, tržaške in ogersko-hrvatskih.

Missae pro defunctis (v obliki male pole):

1. V črnem usnji z rudečo obrezo K 7-20
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 8-40

Missae pro defunctis (v četvorki):

1. V črnem usnji z rudečo obrezo K 6-—
2. V črnem usnji z zlato obrezo K 6-96

Za one čast. gospode, ki zaradi slabega vida smejo vedno maševati „de Beata“:

Missale ad usum sacerdotum oacoutientium (v obliki male pole):

1. V črnem usnji z zlato obrezo K 19-20.

Dunajska borza.

Dné 11. decembra.

Skupni državni dolg v notah	99-—
Skupni državni dolg v srebru	98-90
Avstrijska zlata renta 4%	118-90
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	95-95
Ogerska zlata renta 4%	118-85
Ogerska krona renta 4%, 200	94-40
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1595-—
Kreditne delnice, 160 gld.	653-—
London vista	239-32 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. 117-17 1/2	

20 mark 23-44

20 frankov (napoleonor) 19-07

Italijanski bankovci 93-70

C. kr. cekini 11-32

Dné 11. decembra.

3-2% državne srečke l. 1854, 250 gld.	190-—
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	171-50
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	—
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	97-—
Tisine srečke 4%, 100 gld.	146-25
Dunavske vravnave srečke 5%	264-75

Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878 105-75

Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% 94-60

Priporitne obveznice državne železnice 434-—

južne železnice 3% 318-—

južne železnice 5% 118-40

dolenjskih železnice 4% —

Kreditne srečke, 100 gld. 407-—

4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. 500-—

Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld. 49-75

Ogerskega 24-—

Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gld. 17-25

Rudolfove srečke, 10 gld. 64-50

1192 (1-1)

Potri od žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem vest, da je naša iskreno ljubljena, najboljša mati, odnospo naša, gospa

Ivana Koschir-Ničman

danes popoldne ob pol 1. uri po daljši bolezn, previdena s svetotajstvi za umirajoče, v 68 letu svoje dobe blaženo v Gospodu zaspala.

Truplo drage pokojnice se bode v petek, dné 13. t. m., ob 3. uri popoldne v hiši žalosti na Starem trgu št. 9 svečano blagoslovilo in potem na pokopališču pri sv. Kristofu položilo v lastno rakev k večnemu počitku.

Sv. zadušne maše brale se bodo v raznih cerkvah

V Ljubljani, dné 11. decembra 1901.

Žalujoči ostali.

Oklopju slična barva za židovja, katere boja je nespremenljiva, stalna, novitna tudi proti vplivu svetlobe, apna in vremena, ter neodkršljiva, je priporočljiva posebno stavbinskim podjetnikom, zidarskim moštom, hišnim posestnikom itd. Poraba je tako preprosta, da lahko vsakdo sam z njo prevleče vnanje dele poslopjega židovja. Edina prodaja pri trdki BRATA EBERL v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Mednarodna panorama
umetni zavod I. vrste,
v pritličju meščanske hiše.
Vhod s Pogačarjevega trga.
Fotoplastiška potovanja po celem svetu v popolni istini.
Le še do sobote 14. dec. razstavljeno:

Pot Angležev v Transval zaradi vojske z Buri.

Učencem velja znižana cena, če pridejo skupno ter pod vodstvom gg. učiteljev.
Odprto vse dni, tudi ob nedeljah in praznikih, od 9. zjutraj do 9. zvečer. 1188 1-1
Vstopnice za odrasle 40 h, za otroke, dijake in vojake od narednika niže 20 h.

Izobražen mladenič,
z dobrim uspehom absolvirano kmetijsko šolo ter z dobrimi spricvali, ki je nemškega in slovenskega jezika popolnoma vešč, ter ima dve leti pisarniške prakse, prosi dobiti primerne službe, katero bi rad takoj nastopil.
Ponudbe naj se blagovolijo poslati pod št. 100 na upravnistvo „Slovenca“. 1189 2-1

Pozor!
Gostilničarjem in zasebnikom naznanjam, da imam svojo veliko zalogo 1190 2-1 štajerskih, hrvaških, dalmatinskih in istrskih vin v vseh bojah po primerno nizki ceni. Za pristnost vina jamčim, ter se priporočam
Jurij Šterk, trgovec na Vinici na Belokranjskem.

Učenca,
krepkega in zdravega, sprejme takoj v trgovino z mešanim blagom v Senožecah
1179 3 2 Ivan Zelen.

Nakup in prodaja

raznovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.

Zavarovanja za izgube pri zrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako zrebanje.

Kulani na izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„M E R C U R“

l. Wellzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strubelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kurnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče vsoogo obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe.

Odgovorni vrednik: Ivan Rakevec.

Tisk „Katoliške Tiskarne v Ljubljani.